

UZASADNIENIE

Powódka J. L. pozwem wniesionym w dniu 10 października 2016 r. wniosła o „naliczenie jej emerytury górniczej za lata pracy w Kopalniach (...) w Z. w okresie od 3 lipca 1964 r. do 4 sierpnia 1968 r.”.

Podczas posiedzenia wyjaśniającego w dniu 23 listopada 2016 r. powódka sprecyzowała, że K. (...) Skalnych w Z. już nie istnieje, ale ma swojego następcę prawnego, lecz nie wie kto nim jest. Oświadczyła, że ma już przyznane prawo do emerytury, lecz chciałaby, aby ZUS uwzględnił także wymienione 4 lata, jako pracę w szczególnych warunkach. W konsekwencji wniosła o ustalenie pracy w szczególnych warunkach we wskazanym w pozwie okresie, na stanowisku operatora przenośników w kopalni.

Pismem z dnia 1 grudnia 2016 r. powódka wskazała pozwanego: (...) Spółkę Akcyjną w W..

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) S.A. w W. wniosła o oddalenie powództwa z uwagi na fakt, że nie jest następcą prawnym Przedsiębiorstwa Państwowego Kopalnia (...) w Z.. Spółka powstała w drodze prywatyzacji bezpośredniej, lecz z Przedsiębiorstwa (...) w W..

Następnie Sąd z urzędu ustalił, że następcą prawnym PP Kopani (...) Skalnych w Z. jest Kopalnia (...) Spółka akcyjna w M.. Ten podmiot został wezwany do udziału w sprawie w charakterze pozwanego postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 1 grudnia 2017 r.

Na podstawie informacji Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Sąd ustalił, że Kopalnia (...) Spółka akcyjna w M. została wykreślona z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, a jej zobowiązania - przejęte przez Fundusz (...) Spółek Spółkę akcyjną w W..

Na rozprawie w dniu 27 kwietnia 2018 r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Fundusz (...) Spółek Spółkę akcyjną w W..

Tenże podmiot w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc, że dokumenty pozostałe w aktach osobowych powódki nie pozwalają na stwierdzenie pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. L. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Państwowym Kopalnie (...) w Z. w okresie od 3 lipca 1964 r. do 4 sierpnia 1968 r., na stanowisku operatora zespołu przenośników, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Niesporne, a nadto świadectwo pracy – k. 3, kopia książeczki ubezpieczeniowej – k. 52-54

Od 2005 r. J. L. ma przyznane prawo do emerytury, tj. od chwili osiągnięcia wieku emerytalnego. Urodziła się (...)

Niesporne, a nadto decyzja ZUS z 3 czerwca 2005 r. o przyznaniu emerytury – k. 55

W okresie pracy w Przedsiębiorstwie Państwowym Kopalnie (...) w Z. istotą jej obowiązków było nadzorowanie pracy taśmociągu, który przesyłał już wydobyte odłamki skalne z kruszarki do przesiewacza. Jej zadaniem było pilnowanie, by odłamki nie spadały z taśmy lub by taśma nie zsuwała się z rolek ją napędzających. Nie zajmowała się wydobywaniem, ani kruszeniem skał.

Dowód: - zeznania świadka J. C. – k. 51,

- przesłuchanie powódki – k. 71

Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w Z. zostało skomercjalizowane, w wyniku czego powstała spółka o nazwie Kopalnie (...) Spółka akcyjna z siedzibą w M..

(...) Spółka akcyjna w M. została przejęta przez spółkę Fundusz (...) Spółkę akcyjną z siedzibą w W..

Dowód: - pismo Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z 31.08.2017 – k. 38

- odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców KRS dotyczący Kopalni (...) S.A. w M. – k. 39-43

- pismo Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z 7.02.2018 – k. 65

- odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców KRS dotyczący Funduszu (...) Spółek S.A. w W. – k. 66-68.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo o ustalenie pracy w szczególnych warunkach okazało się niezasadne. Zgodnie z treścią przepisu art. 189 kodeksu postępowania cywilnego powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

W pierwszej kolejności Sąd musiał ustalić podmiot legitymowany biernie, a więc ten, który powinien być pozwanym w niniejszej sprawie, jako następca prawny nie istniejącego pracodawcy powódki. Z pism Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, a także z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego wynika, że Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w Z. zostało skomercjalizowane, w wyniku czego powstała spółka o nazwie Kopalnie (...) Spółka akcyjna z siedzibą w M.. Następnie ta spółka została przejęta przez spółkę Fundusz (...) Spółkę akcyjną z siedzibą w W.. Takich przekształceń podmiotowych dokonywał Sąd w tym postępowaniu z urzędu wzywając do udziału w sprawie właściwy podmiot – na podstawie art. 194 § 1 w związku z art. 477 k.p.c. Sąd ustalił, że na moment zamknięcia rozprawy następcą prawnym pracodawcy powódki był Fundusz (...) Spółek S.A. w W., a nie wskazana przez powódkę (...) S.A. w W.. Powództwo wobec tego podmiotu podlegało oddaleniu, z uwagi na brak legitymacji biernej, tj. jakichkolwiek zobowiązań wobec powódki, jako byłego pracownika PP Kopalni (...) w Z..

Natomiast powództwo skierowane przeciwko Funduszowi (...) zostało oddalone ze względu na brak interesu prawnego w ustaleniu. W trafnym postanowieniu z dnia 10 czerwca 2014 r. (III PK 15/14) Sąd Najwyższy orzekł, że żądanie pozwu jest bezzasadne gdy powód zmierza - z ominięciem przepisów regulujących postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - do uzyskania środka dowodowego potwierdzającego fakt mogący mieć w przyszłości znaczenie dla potrzeb postępowania o ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych. Pracownik nie ma bowiem interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku pracy (jego treści), gdy wnosi takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu, w szczególności w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Następnie Sąd Najwyższy wskazał, że skoro kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego), to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 KPC, niezależnie od tego przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew.

W uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego powołano się na utrwalone już dotychczasowe orzecznictwo (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1979 r., III PZP 17/78, OSNCP 1979 nr 7-8, poz. 143; z dnia 17 czerwca 1987 r., III PZP 19/87, OSNCP 1988 Nr 10, poz. 132; z dnia 3 listopada 1994 r., I PZP 45/94, OSNAPiUS 1995 Nr 6, poz. 74; z dnia 5 lipca 1995 r., I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995 nr 24, poz. 299 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2005 r., I PZP 2/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 71 i wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1971 r., I PR 344/71, OSNCP 1972 nr 5, poz. 89; z dnia 1 grudnia 1983 r., I PRN 189/83, OSNCP 1984 Nr 7, poz. 121; z dnia 17 grudnia 1997 r., I PKN 434/97, OSNAPiUS

1998 nr 21, poz. 627 i z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 597/98, OSNAPiUS 2000 nr 8, poz. 301). Brak interesu prawnego w rozumieniu art. 189 KPC w wytoczeniu powództwa o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wynika z tego, że organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, bowiem całokształt postępowania dotyczącego nabycia prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do tego organu zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UK 245/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 57). Decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego (na przykład z powodu nieuwzględnienia okresów jego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach) podlega weryfikacji w postępowaniu odwoławczym przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych). Skoro kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego), to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 KPC, niezależnie od tego przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew.

Powyższej utrwalonej linii orzeczniczej nie podważa jeden odosobniony judykat w postaci powołanego przez autora skargi kasacyjnej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2001 r. (I PKN 629/01).

Zatem J. L. – mająca już przyznane prawo do emerytury – powinna realizować swój wniosek o zaliczenie okresu pracy w latach 1964-1968 jako pracy w szczególnych warunkach przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, a jeżeli ten wyda decyzję odmowną – w drodze odwołania od tej decyzji. Natomiast niniejszy proces o ustalenie wytoczony przeciwko następcy prawnemu pracodawcy, który w istocie ma służyć tylko na potrzeby uzyskania dowodu w postępowaniu przed ZUS-em, jest pozbawiony interesu prawnego i jako taki podlega oddaleniu.

Na marginesie tylko można wskazać, że nawet gdyby Sąd przyjął pogląd przeciwny, to również oddaliłby powództwo, bowiem stanowisko operatora urządzeń przenośnych nie zostało wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), gdzie w wykazie A, w Dziale I pod tytułem „W górnictwie” wymieniono jedynie wydobywanie, obróbkę i przeróbkę surowców skalnych (punkt 3). Powódka natomiast nie zajmowała się żadnym z tych zajęć. Jak zeznała nadzorowała taśmociąg, po którym przemieszczały się skały już wydobyte i poddane obróbce, czy zajmowały się inne osoby.

W konsekwencji orzeczono jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

1) (...)

2) (...) (...) S.A.,

3) (...)

28.03.2019